

YEREL TEMSİL VE KATILIM BAĞLAMINDA BELEDİYE MECLİSLERİ: KAHRAMANMARAŞ VE SİVAS ÖRNEKLERİ

Prof. Dr. Uğur YILDIRIM

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İİBF-Kamu Yönetimi Bölümü

Yrd. Doç. Dr. Şerif ÖNER

Uşak Üniversitesi İİBF-Kamu Yönetimi Bölümü

Arş. Gör. Hüseyin AKSU

Sırnak Üniversitesi İİBF-Kamu Yönetimi Bölümü

Sabire Melike TATLI

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi - Sosyal Bilimler Enstitüsü
Kamu Yönetimi ABD-Yüksek Lisans Öğrencisi

Özet

Bu çalışma, yerel temsil ve katılım ile belediye meclisleri arasındaki ilişkiyi kavramsal olarak inceledikten sonra yerel temsil ve katılım açısından belediye meclislerini Kahramanmaraş ve Sivas Belediye Meclisi örneğinde karşılaştırmalı olarak ele alıp incelemektedir. Bu çerçevede öncelikle araştırma alanının sosyo-ekonomik özelliklerine değinilmekte, daha sonra K.Maraş ve Sivas belediye meclisinde uygulanan anket çalışmasının sonuçları temsil ve katılım açısından irdelenmektedir. Elde edilen sonuçlar ışığında Kahramanmaraş ve Sivas Belediye Meclisi üyelerinin yerel temsil ve katılım hakkındaki görüş ve yaklaşımları değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yerel, Temsil, Katılım, Belediye Meclisi, Kahramanmaraş, Sivas.

MUNICIPAL COUNCILS IN TERMS OF LOCAL REPRESENTATION AND PARTICIPATION: THE K.MARAŞ AND SİVAS MUNICIPAL COUNCILS

Abstract

This study aims to make generalizations about the relationships between local representation and participation in municipal councils using sample of municipal councils of Kahramanmaraş and Sivas. In this context, firstly, the socio-economic features of research area were touched upon. Secondly, the outcomes of survey implemented in municipal councils of Kahramanmaraş and Sivas in terms of local representation and participation were analyzed. Finally, the views and attitudes about local representation and participation of municipal council members in Kahramanmaraş and Sivas, were assessed in the light of results obtained.

Keywords: Local, Representation, Participation, Municipal Council, Kahramanmaraş, Sivas

Giriş

Bu çalışma yerel temsil ve katılım bağlamında belediye meclislerini Kahramanmaraş ve Sivas Belediye Meclisleri örneğinde ele alıp incelemektedir. Kısaca yerel yönetimlere demokratik nitelik kazandıran yerel temsil ve katılıma ilişkin kavramsal çerçeve verildikten sonra, bu çerçevede belediyelerin yapısı, temsil organları ve karar alma sürecine katılım kanalları anlatılmaktadır. Ek olarak bu çalışmanın bu kısmında belediye yasalarında (5393 sayılı Belediye Yasası ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Yasası) yer alan yerel katılıma ilişkin düzenlemeler incelenmektedir. Daha sonra yerel temsil ve katılım bağlamında belediye meclislerini inceleyen çalışmalara değinilmektedir. Temsil ve katılım bağlamında her iki araştırma alanının sosyo-ekonomik özelliklerine değinilerek, araştırma alanına uygulanan anket çalışmasından elde edilen sonuçlar SPSS programı ile değerlendirilerek daha çok yüzdellik oranlar verilmekte, her iki araştırma alanından elde edilen veriler karşılaştırmalı olarak incelenmektedir. Uygulanan anket çalışması iki açıdan önemli görülmektedir: İlk olarak günümüzde temsile ilişkin süreç hakkında, -adayların belirlenmesi, adayların halk tarafından tanınması, adayların kimi temsil ettiği, mevcut seçim sisteminin temsile etkisi gibi- sıkça tartışılan konulara belediye meclis üyelerinin yaklaşımları belirlenerek tartışmaları nihayete erdirmesi bakımından sorunların çözümüne ışık tutacağı düşünülmektedir. İkinci olarak, demokratik yönetim açısından temsilin tek başına yeterli olmadığı düşüncesinden hareketle halkın kendini ilgilendiren önemli kararların alınmasında ve sunulan hizmetlerin verimli ve etkin olması açısından halkın çeşitli yöntemlerle yönetime katılmasına ilişkin belediye meclis üyelerinin düşünceleri bağlamında mevcut sorunların nedenleri öğrenilerek çözümü sürecinde elde edilen verilerin katkısı olacağı düşünülmektedir.

Yerel Temsil ve Katılım

Yerel Temsil

Temsil kavramı yaygın olarak, temsil edilen anlaşmaya uygun olarak çeşitli eylemleri gerçekleştirmek için temsilcinin yetkili tutulması ile temsilci ve temsil edilen gibi iki kişi ya da grup arasındaki bir ilişkiyi ifade etmektedir. Bir sözleşme veya aralarındaki görev gereği başkaları adına hareket eden kişilerin söz konusu olması hukuki temsil; kişinin, bir gruba atfedilen din, dil, ırk, sosyal statü veya toplumsal üyelik gibi kişisel özellikleri nedeniyle o grubun temsilcisi sayılması hali ise sosyolojik temsil ile ifade edilir. Konumuzla doğrudan ilgisi olan siyasi temsil ise bunların birini veya her ikisini de içerebilir; ancak ek olarak bir grubun çıkarı için genel bir sorumluluğu kabul etmeyi içeren prosedürel bir karaktere sahiptir (Rao, 1998: 20). Başka bir ifadeyle, siyasi temsil, birey veya grup ya da geniş halk kitleleri çıkarına bir şeyleri savunan kesimi ifade eder (Heywood, 2004;233).

İnsan nüfusunun kalabalık olmadığı dönemlerde var olan belirli özelliklere sahip (cinsiyet, yaş, ırk, soysal ve ekonomik konum vb.) toplum üyelerinin kendileri ile ilgili her karara oy vererek katıldığı dolaysız temsil günümüzde artık mümkün görülmediği için, dolaylı temsil adı verilen bir yöntemle temsil işlevi yerine getirilmektedir. Bu yöntemde temsil seçime dayalı olarak, yani halkın belirli özelliklere sahip kesiminin kendilerini temsil etmesi için bu göreve aday olanlar arasından bazılarını seçmesi biçiminde görülmektedir (Örs, 2006: 6-7). Nitekim siyasi temsil bakımından, seçim sistemi, gücün konumu, parti sistemi, temsil yapısının büyüklüğü, aday belirleme işlemleri, kimlik, uyum, erişebilirlik, faaliyetler, temsilcilerin sorumluluğu ve yetenekleri ile seçmenin siyasi bilgisi önemli konular olarak ön plana çıkmaktadır (Norman, Purdam, Tajar, Simpson, 2007: 58).

Yerel yönetimler halka en yakın yönetim birimleri olarak görüldüklerinden demokrasinin dolayısıyla da temsil işlevinin bu yönetim birimlerinde daha kolay gerçekleşebileceğini belirten pek çok düşünür bulunmaktadır. Bu nedenle yerel yönetimler demokratik potansiyel olarak diğer yönetim birimlerinden daha üstündürler; çünkü bireyin kendi kendine yönetime katılabileceği en uygun ortam yerel düzeyde olandır (Ulusoy ve Akdemir, 2010: 30). Diğer taraftan, yerel yönetimlerin bu durumundan dolayı yerel seçilmişler üzerinde seçmenlerin denetimin daha kolay olacağı düşünülmektedir. Seçimle işbaşına gelen yöneticiler, siyasi sorumluluk taşıdıklarından, aldıkları kararlarda ve yürüttükleri hizmetlerde bu sorumluluğu yansıtırlar. Çünkü, siyasi yöneticilerin iktidarda kalmaları, halkın onları tasvibine bağlıdır. Aksi durumda bir daha seçilmeleri mümkün olmayabilir. Dolayısıyla halk mahalli idare seçimlerinde adayları tanıdığı için daha rasyonel seçim yapma olanağına sahiptir. Halk yanlış tercih yapsa bile bu yanlış bir defa olur, ikinci defa olmaz veya süreklilik taşımaz. Bu nedenle yerel yönetimler yönetim-denetim süreci açısından ayrı bir öneme sahiptir (Eryılmaz, 2007: 133).

Görüldüğü gibi yerel yönetimlerin halkın kendi kendine yönetmesine olanak veren kurumlar olması nedeniyle demokratik kurumların en önde gelenlerinden biri olarak nitelendirilir. Halk kendi kendini yönetme sürecini kendi eliyle seçmiş olduğu organlar aracılığı ile yapar. Ancak, bu durum yerel yönetimlere demokratik nitelik kazandırmaya yetmez. Biçimsel koşulların bir adım daha ötesine gidilerek, toplumdaki çeşitli kesimlerin yönetime katılım yollarını açarak, gerçek bir halk katılımını da sağlamak gerektiği belirtilir (Keleş, 2009: 63).

Yerel Katılım

Katılım kavramı, "*bir kararın hazırlanması, olgunlaştırılması, alınması ve uygulanması aşamalarından birine, bir kaçına veya bütününe o kararlardan doğrudan ya da dolaylı olarak etkilenecek kişilerin güçleri oranında katkıda bulunması*" (Demir-Acar, 2002: 237) olarak tanımlanmaktadır. Her toplumda/yönetimde net biçimde şekillenen ve yasal düzenlemeler ile meşrulaştırılan; otoriteyi kullananlar (yönetenler)

ve otoriteye uymak zorunda (itaat etmek) olanlar (yönetilenler) ayrımı yapılmaktadır. Düşünsel anlamda bireylerde yerleşik olan bu ayrımın, yasal düzenlemeler ile desteklenmesi sonucunda yöneten-yönetilen ayrımı meşru kalıplar içerisine alınmış olmaktadır. Ancak, bu ayırmada ibre yönetenlerin lehine bozulmakta ve yönetilenler üzerinde tahakküm kurmaya kadar varabilmektedir. Söz konusu bu ilişki biçimi toplumun tüm kesimlerini içermektedir. Otoriteyi kullananlar ile otoriteye uymak zorunda olanlar arasındaki ilişkiye tarihin her döneminde rastlamak mümkün olmakla birlikte; yöneten-yönetilen ilişkisindeki somut anlamda gelişmeler; yönetilenlerin bazı siyasal haklar ile donatılmaları, tebaa konumundan sıyrılıp vatandaş konumuna gelmeleri, demokratik hak ve özgürlükleri elde etmeye ve siyasal katılma haklarını kullanmaya başlamaları ile sağlanmıştır (Öner, 2000: 4).

Demokrasinin belirleyici unsurlarından biri olarak görülen yönetime katılma, bireylerin kendileri veya yaşadıkları toplumla ilgili konularda alınacak olan kararların ve ortaya çıkan sorunların çözümünde söz sahibi olmaları ve yöneticilerle etkileşim halinde bulunmaları süreci olarak görülmektedir (Eroğlu, 2006: 192). Yerel yönetim organlarının seçimle iş başına gelmesi bu kurumların demokratik özellik kazanması bakımından yeterli görülmemektedir. Bu nedenle seçilmiş organların yanı sıra gerçek bir halk katılımının sağlanması gerektiği belirtilmektedir. Bu da toplumdaki tüm katmanların kendilerini ilgilendiren önemli kararların alınması sürecine dahil olabilmesi ile mümkün olabilecektir (Başaran, 2008: 47-48).

Yerel yönetimler düzeyinde yönetime katılımı ifade eden yerel katılım kavramı, daha çok şehir yönetiminde ve yerel yönetimlerle ilgili işlerde şehirdeki aktörlerin sürece dahil edilmesi ve bunun bir mekanizmayla kurumsallaşması anlamında kullanılmaktadır (Akdoğan, 2008: 44). Diğer bir tanıma göre yerel katılım, bir toplulukta yaşayan bireylerin yerel organlarını seçmeleri ve bu organlar tarafından alınan kararları doğrudan etkilemeleri süreci olarak tanımlanabilir (Köseoğlu, 2006). Bu çerçevede katılımın anlamı, halkın sadece yerel yönetim kurumlarını seçimle oluşturması değil; yerelleşmenin de sağlanarak yönetimde aktif ve doğrudan söz sahibi haline gelmesi olarak belirginleşmektedir (Çevikbaş, 2008: 72).

Yerel katılım, halk ile yönetim arasındaki kopukluğu ortadan kaldırarak, kolektif kararların kabulünü kolaylaştırabilmesi ve doğal olarak da halkın yönetimle uzlaşmasını sağlayabilmesi bakımından önemli görülmektedir. Ek olarak karar alma süreçlerine katılım, halkın yapıcı gücünü harekete geçirerek kişisel etkinliği ve kendine güveni arttırarak bir anlamda demokratik eğitim sağlarken müşterek yararlar adına dayanışma ve iş birliğini de beraberinde geliştireceği düşünülmektedir (Gökçe, 1999: 57). Bununla beraber, yönetilenlerin yönetime katılmaması ya da katkıda bulunmaması, yapılan hizmetlere sahip çıkmaması ve hizmetleri korumaması sonucunu doğurmaktadır. Bu durum hizmetlerin gelişmemesine, yetersiz, verimsiz ve etkisiz kalmasına yol açmaktadır. Yönetime katılmadan yönetimin sunduğu hizmeti almak, genellikle 'üretmeden tüketmek' olarak kavramlaştırılır (Aydın, 2007: 192).

Kavramsal açınımlara bağlı olarak yerel yönetimler, vatandaşların yerel ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik kararların alındığı ve uygulandığı yerler olması açısından katılımcı demokrasinin kurumsallaşmasına elverişli alanlardır. Yerel düzeyde demokrasi, yerel demokrasiyi genişletmek için gereken araçların sağlanması ile bugünün güçlüklerine daha yaratıcı ve esnek çözümler üretmeye imkan verir. Bu çerçevede yerel demokrasinin kalitesini geliştirmede anahtar yaklaşımlardan biri; vatandaşların karar sürecine katılımının geliştirilmesidir. (idea.int/publications/democracy: 2003)

Yerel katılımı sağlayabilmek açısından, halkın yönetsel etkinlikleri artırıcı ve yaşam çevresini biçimlendirebileceği birçok yöntem uygulanmaktadır. Bunlar, kent planlaması, çevre koruma, halk oylaması, seçilmişleri görevden düşürme, önemli konularda halka danışma, halkın çeşitli konularda yakınmaları ve kentsel toplumsal hareketler olarak sıralanabilir (Kozan, 2002: 84). Ayrıca yerel kamuoyu yoklamaları, yerel kamusal araştırmalar, kamusal toplantılar, yerel yönetim ve danışma organlarına katılma, yerel sivil toplum örgütlerine katılım, çevre sorunlarıyla ilgili olarak yargıya başvurma ve kent kurultaylarına katılım gibi yöntemler de bulunmaktadır (Adıgüzel, 2003: 49).

Belediyelerin Yapısı, Temsil Organları ve Katılım Kanalları

5393 sayılı Belediye Kanununa göre, belediye yönetiminin, Belediye Meclisi, Belediye Encümeni ve Belediye Başkanı olmak üzere üç temel organı vardır. Belediye meclisleri belediyenin karar organıdır ve yerel halk tarafından seçilen üyelerden oluşmaktadır. Siyasi partiler aldıkları oy ile orantılı olarak belediye meclislerinde üye bulundurmaktadırlar. Meclis, her ayın ilk haftasında toplanmakta ve belediyenin çalışma programı, bütçesi, imar ve diğer hizmetler konusunda kararlar almaktadır. Belediye Encümeni ise atanmış ve seçilmiş üyelerden oluşur ve meclisin toplantıda olmadığı zamanlarda belediye hizmetlerine ilişkin kararlar alır (Bulut ve Tanıyıcı, 2008: 174). Bu organların oluşumunda, 2972 sayılı Mahalli İdareler İle Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanuna göre, Türkiye'de uygulanan mevcut yerel seçim sistemi olarak, İl Genel Meclisi ve Belediye Meclisi üyelikleri için yapılan seçimlerde, onda birlik baraj uygulamalı nispi temsil sistemi, belediye başkanlığı seçiminde ise çoğunluk sistemi uygulanmaktadır (Şentürk, 2008: 16).

Belediyelerin seçilmiş organlarının oluşturulması için düzenlenen seçimler bazı yönlerden eleştirilmektedir. Bu bağlamda, yerel yönetim seçimlerinde var olması beklenen yüz yüze ilişkilerin ve yakınlığın neticesinde aday-seçmen ilişkisinin daha sağlıklı bir şekilde gelişeceği beklentisi, bu konuda elde edilen verilerle çoğu zaman uymadığı dile getirilmektedir. Bir yandan yerel yönetimlerde oy verme davranışını, büyük oranda ulusal sorun ve politikalar belirlerken, diğer yandan yerel temsilci adaylarının belirlenmesinde yerel seçmenin etkinliği çok sınırlı kaldığı görülmektedir.

Bunun sonucu olarak da aday seçmen ilişkisi değil de, parti seçmen ilişkisi geliştiği görülmektedir. Neticede siyasal imkanlara sahip olanlar partilerce aday gösterilmekte ve halk da önüne konan listeyi onaylamak zorunda kalmaktadır. Aday belirleme konusunda, seçmeler daha çok yerel parti örgütlerinde yapılmakta, kimi zamanda parti genel merkezleri, bu konuda karar verebilmektedir. Böyle olunca da, temsilciler halkın çıkarlarından çok, parti çıkarlarına göre hareket edeceği düşünülmektedir (Baraç, 2005: 26-27).

Gerek 5393 sayılı Belediye Kanunu gerekse 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununda halkın yönetime katılımı için çeşitli düzenlemeler yer almaktadır. Bu çerçevede 5393 sayılı Kanunun 9. maddesinde, belediyelerin, mahallenin ve muhtarlığın ihtiyaçlarının karşılanması ve sorunlarının çözümü için bütçe imkânları ölçüsünde gerekli aynı yardım ve desteği sağlayacağı, belediye kararlarında mahallelinin ortak isteklerini göz önünde bulunduracağı ve hizmetlerin mahallenin ihtiyaçlarına uygun biçimde yürütülmesini sağlamaya çalışacağı belirtilmektedir. Aynı Kanunun 13. maddesinde, herkesin ikamet ettiği beldenin hemşehrisi olduğu; hemşehrilerin, belediye karar ve hizmetlerine katılma, belediye faaliyetleri hakkında bilgilendirme ve belediye idaresinin yardımlarından yararlanma hakları bulunduğu; Belediyenin, hemşehriler arasında sosyal ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesi ve kültürel değerlerin korunması konusunda gerekli çalışmaları yapması gerektiği ve bu çalışmaları yaparken de üniversitelerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, sivil toplum kuruluşları ve uzman kişilerin katılımını sağlayacak önlemleri alacağı vurgulanmaktadır.

Bu çerçevede, 5393 sayılı Belediye Kanunu hemşehrilerin belediye yönetimlerine karşı olan yükümlülükleri konusunda 1580 sayılı Kanun'u örnek almıştır. Bununla birlikte gerek hemşehrilerin yönetime karşı hakları gerekse belediyenin beldeye ve hemşehrilere karşı sorumluluklarında artış getirmiştir (Keleş, Güner, Öner, 2009: 16) Belediye Kanununun 15. maddesinde; belediyenin, belde sakinlerinin belediye hizmetleriyle ilgili görüş ve düşüncelerini tespit etmek amacıyla kamuoyu yoklaması ve araştırması yapabileceğini belirtmektedir. 5393 sayılı Kanunun 24. maddesinde, 5216 sayılı Kanununda 15. maddesinde, İhtisas Komisyonları hakkında bilgi verilerek, mahalle muhtarlarının ve ildeki kamu kuruluşlarının amirlerinin ile ildeki kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, üniversitelerin, sendikaların ve gündemdeki konularla ilgili sivil toplum örgütlerinin temsilcilerinin, oy hakkı olmaksızın kendi görev ve faaliyet alanlarına giren konuların görüşüldüğü İhtisas Komisyonu toplantılarına katılabilecekleri ve görüş bildirebilecekleri belirtilmiştir.

Belediye Kanunu'nda kurumsal açıklığa ilişkin yer alan hükümler şunlardır:

- Belediye Meclis toplantıları açıktır. Olağan toplantı yeri dışında yapılacak olan meclis toplantılarına ilişkin olarak toplantının yeri ve zamanı alışlagelmiş usullerle belde halkına duyurulacaktır (md.20).

- Belediye meclisi tarafından alınan ve kesinleşen kararların özetleri yedi gün içinde uygun araçlarla halka duyurulacaktır (md.23).
- Belediye başkanı tarafından hazırlanacak faaliyet raporu kamuoyuna da açıklanacaktır (md.56).
- Belediye Meclis gündemi ile Belediye Meclis İhtisas Komisyonlarının raporları çeşitli yöntemlerle halka duyurulacak ve komisyon raporları isteyenlere bedel karşılığında verilecektir (md.24).
- Hemşehri odaklı yönetimin kurumsallaşmasına yönelik olarak Belediye Kanunu'nda hemşehrilerin bireysel düzeyde ve yerel sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri aracılığıyla belediye işleyişine katılımına yönelik düzenlemelerde yapılmıştır:
- Belediye Meclis toplantılarına kamu kurum ve kuruluşlarının mensupları, muhtarlar, öğrenciler, kamu görevlileri, ev hanımları, ilgililer, özel sektör çalışanları, genel bir anlatımla hemşehriler ve sivil toplum kuruluşlarının üyeleri dinleyici sıfatıyla katılabileceklerdir.
- Mahalle muhtarları ve ildeki kamu kuruluşlarının amirleri ile ildeki sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri kendi görev ve faaliyet alanlarına giren konuların görüşüldüğü Belediye Meclisi İhtisas Komisyonu toplantılarına katılabilecekler ve görüş bildirebileceklerdir,
- Stratejik plan ve acil durum planlarının hazırlanması sürecine üniversitelerin ve yerel sivil toplum kuruluşlarının katılımı sağlanacaktır. Bu çerçevede belediye başkanı bu katılımların gerçekleşmesine yönelik tedbirleri sağlamakla görevlidir.

Hemşehri odaklı belediye yönetiminin kurumsallaşması açısından kanunda öne çıkan düzenleme Kent Konseyi'dir. Kent konseyi kent yaşamında: kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışmakla görevlendirilmiştir (md.76). Bu konuda belediyeler; sivil toplum kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşacak olan kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlamakla görevlidirler. Zira, Kent Konseyinde oluşturulan görüşler Belediye Meclisinin ilk toplantısında gündeme alınarak değerlendirilecektir (md.76).

Katılımın sadece konu hakkında görüş bildirme ve fikir üretme biçiminde kalması eksik bir uygulama olacaktır. Bireysel veya kurumsal katılımın yerel ölçekte hizmet sunumuna gönüllü katkı sağlayacak ve belirli hizmetlerin tüm aşamalarında belediye ile işbirliği yapacak boyuta getirmesinin önemi açıktır. Belediye Kanununa göre belediye yönetimleri: sağlık, eğitim, spor, çevre; sosyal hizmet ve yardım;

kütüphane, park, trafik ve kültür hizmetleriyle; yaşlılara, kadın ve çocuklara, özürliülere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin yapılmasında belde de dayanışma ve katılımı sağlamak, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve verimliliği artırmak amacıyla gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygulayacaklardır (md.77/1).

5393 sayılı Kanunda yerel katılım konusunda çeşitli düzenlemeler bulunmasının ve ülkemizde yerel katılım ve demokratikleşme yönünde olumlu yaklaşımlar mevcut olmasının yanında uygulamanın gerçekleştirilmesi noktasında sıkıntılar bulunmaktadır. Kanımızca asıl önemli sorun burada ortaya çıkmaktadır. Dünyadaki yerel katılım modellerini aynen uygulamak, farklı toplumsal, ekonomik ve eğitim düzeylerinin yanı sıra ülkemizdeki yerel halkın kentleşme, yerel birime karşı sorumluluk taşıma bilincine yönelik eksikliklerin varlığı, mevcut demokratik ve katılımcı modellerin yönetim yapımıza uyarlanmasının önündeki engeller olarak durmaktadır. Bu nedenle demokratik ve katılımcı modellerin ülke şartlarına ve mevcut kurumsal yapılara göre uyarlanması birincil düzeyde dikkate alınması gereken konudur (Öner, 2000 (b): 72).

Yerel Temsil ve Katılım Bağlamında Belediye Meclisleri

Yerel temsil ve katılım açısından önemli bir organ olan belediye meclisini Erzincan İli örneğinde inceleyen Bulut ve Tanıyıcı; Meclis üyeleri üzerinde uyguladığı anket çalışmasında Meclis üyelerinin yarıdan fazlasının halkın meclislerde temsil edilmediği kanaatine sahip olduğu ve temsilin işlevsel olabilmesi için meclis üyelerinin önceden halk tarafından tanınması ve seçildikten sonra da temsil yeteneğini kaybetmemesi gerektiğinin istendiği sonucuna varmaktadır. Bunda etkili olan faktörlerin bazılarını ise şu şekilde sıralamaktadır: mevcut seçim sisteminin adil temsili sağlayamaması, meclis üyeliği adaylarının belirlenmesinde ön seçim yapılmaması ve adayların seçim sürecinde kendini halka tanıtmaması. Katılım açısından ise, belediye meclis üyeleri, kentin önemli sorunlarında ve bunlara ilişkin çözüm arayışlarında halk oylaması gibi uygulamaların olması gerektiği ve meclislerde STK ve mahalle muhtarlarının temsil edilmesi gerektiği yönünde olumlu kanaat belirtmiştir (2008:190). Belediyelerde temsil sorununu Bingöl Belediye Meclisi örneğinde inceleyen Baraç; ilk olarak, belediye meclisleri, halkın sahip olduğu özelliklerin birer tecellisinden çok, kişisel/kesimsel çıkarların tatmini için oluşturulan birimler olduğu sonucu elde ettiğini belirtmektedir. İkinci olarak temsil açısından önemli bir sonuç ise, yerel halk, yerel yönetimlere seçimlerde oy kullanarak katılabilmekte, seçimler dışında "denetim"e dönük bir faaliyet sergileyememektedir. Halktan, meclis kararlarının alınmasına dönük ciddi bir girişim olmamasının yanında, belediyelerin de buna dönük ciddi düzenlemeler yapmadıkları görülmüştür. Ayrıca, meclis üyelerinin siyasi partiler tarafından belirlenmesi, bununda halk-temsili ilişkisini sağlayamadığını vurgulamaktadır. Bunların dışında meclis üyesi olabilmek için ailesel ilişkilerin önemli görülmesi, meclis toplantılarına yeterli katılım

sağlanamaması, muhalefetin temsil gücü bulunmaması, alınan meclis kararlarının halka iletilmesinde sorunlar bulunması çalışmanın diğer sonuçlarıdır (2005: 97-98).

Türkiye’de belediye meclisleri meslekler bağlamında incelendiğinde esnaf ve doktor, mali müşavir, mühendis, avukat gibi mesleklerden oluşan serbest meslek gruplarından oluştuğu görülmektedir. İlk olarak 2009 yılında Şanlı Urfa’da belediye meclisinde temsilcilerin mesleklere göre dağılımına bakıldığında serbest meslek ve esnafın oranı %78.4’ü bulmaktadır (Çelik ve Uluç, 2009: 225). Aynı şekilde Baraç’ın Bingöl belediye meclisi üzerine yaptığı çalışmada da belediye meclis üyelerinin %74’ü serbest meslek ve esnaf grubundan oluşmaktadır (Baraç, 2005: 86). Yine Bulut ve Tanıyıcı tarafından yapılan Erzincan ili üzerine çalışmada da aynı durum gözükmekte, meclis üyelerinin %65.2’sini serbest meslek mensupları ve esnaf oluşturmaktadır (Bulut ve Tanıyıcı, 2008: 183). Bu bağlamda Belediye Meclis üyelerinin çoğunluğunu serbest meslek ve esnafın oluşturması, illerin genel ekonomik faaliyetleri dikkate alındığında halkın temsili tam olarak yansımadığı sonucuna ulaşılmaktadır. Türkiye’de temsil açısından bir önemli sorunda il nüfuslarının yaklaşık yarısını oluşturan kadınların temsil organlarında yeteri kadar temsil edilemediği yani kadın temsilcilerin azlığıdır. Şanlıurfa üzerine yapılan aynı çalışmada, Belediye Meclis üyelerinin sadece % 5,4’ü kadındır (Çelik ve Uluç, 2009: 228). Bingöl Belediye Meclisinde ise üyelerin sadece %12’si (3 kişi) kadındır (Baraç, 2005: 83). Bulut ve Tanıyıcı’nın Erzincan ili üzerine yaptığı çalışma da göstermektedir ki, Erzincan belediye meclislerinde hiç kadın temsilci bulunmamaktadır (Bulut ve Tanıyıcı, 2008: 182). Kadınların temsil sorunu Isparta örneğinde inceleyen bir çalışmada Isparta ili genelinde kadınların belediye meclis üyeleri arasındaki sayıları 12’dir, ancak bunlardan sadece 2’si Isparta belediye meclisi üyesidir (Türel ve Çağlar, 2010: 34). Bu çalışmalar Türkiye’de belediye meclislerinde kadın temsilcilerin hala yok denecek kadar az olduğu ve erkek egemenliğinin devam ettiğini göstermektedir.

Araştırma Alanının Sosyo-Ekonomik Özellikleri

Coğrafi bakımdan her iki ili incelediğimizde, Sivas, 28 488 km² yüzölçümü ile Türkiye’nin ikinci büyük ilidir. Sivas ilinin toprakları, İç Anadolu, Doğu Anadolu ve Karadeniz bölgesinde olmak üzere üç bölgeye yayılmıştır. Bununla birlikte Sivas gerek iklim gerekse doğa koşulları ile bir Doğu Anadolu şehri sayılabilir. Kuzeyden Giresun, Ordu ve Tokat; doğudan Erzincan; güneyden Malatya, Kahramanmaraş, Kayseri; batıdan Yozgat illeriyle çevrilidir. Yerleşim yeri sayısı açısından da Sivas Türkiye’de birinci sırayı alır. Bu anlamda, Sivas, merkez ilçe dahil 17 ilçe, 46 belediye sahip olmasının yanı sıra 1245 köy ile Türkiye’de en fazla köye sahip bir il konumundadır.

Kahramanmaraş ise 14.327 km² yüz ölçümü ile Türkiye’nin on birinci büyük ili durumundadır. Kahramanmaraş’ta (merkez ilçe dahil) toplam 10 ilçe, 64 belde belediyesi, 476 köy, 77’si merkezde olmak üzere 268 mahalli idare kuruluşu mevcuttur. Kahramanmaraş üç ayrı coğrafi bölgenin Akdeniz Bölgesi, Doğu Anadolu

Bölgesi, Güneydoğu Anadolu Bölgesi birbirine en çok yaklaştığı alanda yer alır. Coğrafi konumu ve diğer faktörlerinde etkisi ile üç farklı iklim tipi arasında “Bozulmuş Akdeniz İklimi”ne daha yakın bir iklim özelliği gösterir. Kahramanmaraş merkezde görülen iklimin aksine kuzeye doğru gidildikçe yükseltiye bağlı olarak tamamen karasal iklim özellikleri görülür (www.kahramanmaraş.gov.tr). Doğudan Malatya'nın Darende, Akçadağ ve Doğanşehir; Adıyaman'ın Besni; Gaziantep'in Yavuzeli ve Araban; Güneyden yine Gaziantep'in Merkez ve İslahiye; Adana'nın Bahçe; batıdan yine Adana'nın Kozan, Saimbeyli, ve Tufanbeyli; Osmaniye'nin Kadirli; Kayseri'nin Sarız; kuzeyden ise Sivas'ın Gürün ilçeleriyle çevrilidir (www.kahramanmaras.bel.tr).

Nüfus açısından her iki il incelendiğinde ise, Türkiye İstatistik Kurumunun 2009 yılı yerleşim yerlerine göre nüfus tespitine göre **Sivas** ili nüfusu 633.347 kişidir. İlin yüz ölçümü dikkate alındığında kilometre kareye düşen kişi sayısı 22'dir.

Kahramanmaraş ili nüfusu ise 1.037.491 kişidir. Her iki ilin İlçelere göre şehir ve belde/köylerde yaşayan nüfus ve cinsiyete göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1: 2009 Yılı Yerleşim Yerlerine Göre Nüfus Dağılımı

Nüfusun bulunduğu alan	Sivas			K. Maraş		
	Genel Nüfus	Erkek	Kadın	Genel Nüfus	Erkek	Kadın
Merkez İlçe	300.795	151.880	148.915	384.953	194.847	190.106
Diğer İlçe Merkezleri	116.961	58.965	57.996	220.578	112.128	108.45
Belde ve Köyler	215.591	108.60	107.531	431.960	212.426	212.534
Toplam	633.347	318.905	314.442	1.037.491	526.401	511.090

Tabloda da görüldüğü gibi **Sivas** ili açısından 2009 yerleşim yerleri nüfus tespitine göre kentsel alanda yaşayanların kırsal alanda yaşayanlardan fazla olduğu görülmektedir. Bu bakımdan nüfusun 300.795'i (%47.6) il merkezinde, 116.961'i (%18.4)'ü ilçe merkezlerinde 215.591'i (%34) belde/köylerde yaşamaktadır. Cinsiyet dağılımı bakımından nüfusun 318.905'i erkek 314442'si kadındır. Erkek nüfusun 210.845'i kentsel, 108.60'ı da kırsal alanda yaşamaktadır. Kadın nüfusunun ise 206.911'inin kentsel alanlarda, 107.583'ünde kırsal alanda yaşadığı görülmektedir. **Kahramanmaraş** ili açısından tabloyu incelediğimizde ise nüfusun 384.953'ü (%37.1) il merkezinde, 220.578'i (%21.2) ilçe merkezlerinde, 431.960'ı (%41.7) ise belde/köylerde yaşamaktadır. Cinsiyet dağılımı bakımından nüfusun 526.401'i erkek, 511.090 ise kadındır. Erkek nüfusun 308.975'i kentsel alanlarda, 219.426 ise kırsal alanlarda yaşamaktadır. Kadın nüfusun ise 298.556'sı kentsel 212.534'ü kırsal alanda yaşamaktadır(TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, Sivas ve Kahramanmaraş İli, 2009).

Eğitim açısından her iki ili ele aldığımızda, **Sivas** ili nüfusunun 53.465'i okuma yazma bilmemektedir. Buna karşın okuma-yazma bilenlerin sayısı ise 488.681'dir. Eğitim durumu bilinmeyenlerin nüfus içindeki sayısı ise 29.585'dir. **Kahramanmaraş** nüfusunun ise 90.821'i okuma yazma bilmemektedir. Buna karşılık nüfusun 776.237'si okuma yazma bilmektedir. Eğitim durumları bilinmeyenlerin nüfus içindeki sayısı ise 37.463'tür(TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, Sivas İli, 2009).

Ekonomik hayat bakımından her iki incelediğimizde ise, **Sivas** ekonomisi mevcut 2001 verilerine göre hala tipik tarım ekonomisi ağırlıklıdır. Bunun en büyük göstergesi, istihdamın sektörel dağılımında tarımın payının % 65 gibi Türkiye ortalamasının yaklaşık iki katının üzerinde olmasıdır. İlde tugay seviyesinde askeri bir birliğin olması, keza öğrenci sayısı her geçen yıl aratan Cumhuriyet Üniversitesinin varlığı iç ticaretin önemli dinamikleridir (Mahiroğulları, 2009: 193). 1980'li yılların başından itibaren tüm Türkiye'de olduğu gibi daha önce hayvancılık ve tarıma dayalı bir ekonomiye sahip olana **Kahramanmaraş** ise, hızlı bir şekilde sanayileşme sürecine girmiştir. Tekstil başta olmak üzere, konfeksiyon, çelik mutfak eşyası, pamuk işleme, inşaat, bakırcılık, gıda, yem, ambalaj, kağıt gibi sektörler, ilde sanayileşmenin lokomotifini oluşturmuştur (Kahramanmaraş Belediyesi, 2006: 38).

Anket Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Anket meclis üyelerine uygulanmadan önce pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Belediye Meclis üyelerine yönelik anket çalışması anketörler aracılığıyla yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Anket verileri SPSS (13.0) programıyla analiz edilmiş olup daha çok yüzdelik veriler kullanılmıştır. Bununla birlikte, anket sonuçlarından elde edilen sonuçlardan bir kısmı tablolar halinde verilerek, bir kısmı ise tablo yapılmadan doğrudan yorumlanmıştır.

Ankete Katılım ve Anketin Geri Dönüş Oranı

Her iki belediye meclisinde de ankete katılan meclis üyesi sayısı 26'dır. Her iki belediye meclisi üye sayılarının 37 olduğu dikkate alındığında, meclis üyelerinin %70'inin ankete katıldığı ve soruları cevapladığı ortaya çıkmaktadır.

Ankete Katılanların Demografik Özellikleri

Cinsiyet: Ankete katılan Belediye Meclis üyeleri cinsiyet farklılığı bakımından birbirine yakınlık göstermektedir. Bu açıdan ankete katılan **Sivas** Belediye Meclis Üyelerinden 22'si erkek, 4'ü kadındır. **Kahramanmaraş** Belediye Meclisi Üyelerinden ise 21'i erkek 5'i kadındır. Türkiye'de birçok Belediye Meclisinde kadın üye bulunmadığı düşünüldüğünde hem Kahramanmaraş Belediye Meclisi hem de Sivas Belediye Meclisi kadın temsilci bakımından iyi durumda oldukları görülmektedir.

Doğum yeri: Her iki il belediyesi dikkate alındığında ankete katılan meclis üyelerinden 1'er kişi farklı il nüfusuna kayıtlı olduğu görülmektedir. Diğer tüm üyeler belediyenin bulunduğu il nüfusuna kayıtlıdır.

Yaş: Ankete katılan üyeleri yaş bakımından incelendiğinde **Sivas** Belediye Meclisinde üyelerin 3'ü (%7.7) genç yaş grubu diyebileceğimiz 30 yaş altı gruptadır. Üyelerin 15'i (%57.7) orta yaş grubu diyebileceğimiz 30-49 yaş grubunda yer almakta ve üyelerin 8'i ise 50-60 yaş grubu arasında yer almaktadır. **Kahramanmaraş** Belediyesinde ise Meclis üyelerinin 3'ü (%12) genç yaş grubu diyebileceğimiz 30 yaş altı grubundadır. Üyelerin 14'ü (%56) orta yaş grubu diyebileceğimiz 30 – 49 yaş grubundadır. Geri kalan üyelerin 7'sinin (%28) ise 50 – 60 yaş arasında iken 1'inin (%4) yaşlı diyebileceğimiz 60 ve yukarı yaşta olduğu görülmektedir. Üyelerden biri de bu soruya cevap vermemiştir. Meclis üyelerinin yaşları dikkate alındığında her iki belediye meclisinde de orta yaş grubunun (30-49 yaş grubu) meclise hakimiyeti göze çarpmaktadır.

Öğrenim Durumu: Ankete katılan **Sivas** Belediye meclis üyelerinin sadece 1'i ortaokul mezunudur. Diğer meclis üyelerinden 11'i (%42.3) lise ve dengi okul mezunu iken ankete katılan meclis üyelerinin 14'ü (%53.8) lisans mezunudur. **Kahramanmaraş** Belediyesi açısından ise Meclis üyelerinin 1'inin (%4) ilkokul mezunu, 2'sinin (%8) lise ve dengi okul mezunu olduğu geri kalan 22 üyenin (%88) ise lisans mezunu olduğu görülmektedir. Oranlar dikkate alındığında Kahramanmaraş Belediyesi öğrenim durumu bakımından daha üst düzeyde olduğu görülmektedir.

Mesleki Durumu: Aşağıdaki tablo incelendiğinde, ankete katılan her iki belediye meclis üyelerinin çoğunluğu esnaf ve serbest meslek grubundan oluştuğu görülmektedir. Bu bağlamda **Sivas** Belediye meclis üyelerinin 9'u (%34.6) esnaf ve 10'u (%38.5) serbest meslek yani mimar, mühendis, serbest meslek vs grubunda yer almakta, diğer meclis 5'i (%19.2) ücretli yani çeşitli düzeydeki memur ve işçilerden, 2'si ise (%7.7) çiftçidir. **K.Maraş**'ta ise ankete katılan meclis üyelerinin 17'si (%70.8) serbest meslek, 5'i (%20.8) esnaf ve 2'si (%8.4) ücretli olarak görülmektedir. Çiftçi ise bulunmamaktadır.

Tablo 2: Meclis Üyelerinin Mesleklere Göre Dağılımı

Meslek	Sivas/K.Maraş	
	Sayı	Oran
Esnaf	9 / 5	34.6 / 20.8
Serbest Meslek	10 / 17	38.5 / 70.8
Ücretli	5 / 2	19.2 / 8.4
Çiftçi	2 / 0	7.7 / -

* K.Maraş Belediye Meclis Üyelerinden 2'si bu soruyu cevaplamamıştır.

Ankete Katılanların Gösterdiği Siyasi ve Yönetmel Özellikler

Ankete katılan meclis üyelerinin partilere göre dağılımına bakıldığında, her iki belediye meclisinde de iki partili yapı görülmektedir. Buna göre ankete katılan Sivas Belediye Meclis üyelerinin 16'sı (%61.5) Büyük Birlik Partisi'ni (BBP) temsilen bulunurken, 10'u (%38.5) Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) listesinden meclis üyesi seçilmiştir. Kahramanmaraş belediye meclis üyelerinden ise 24'ü (%92.3) Adalet ve Kalkınma Partisi'ni (AKP) temsilen bulunurken, 2'si ise (%7.7) Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) listesinden meclis üyesi seçilmiştir.

Meclis Üyelerinin seçilmeden önce partideki görevlerine bakıldığında, **Sivas**'ta üyelerin 11'inin (%42.3) İl yönetim kurulu üyesi, üyelerden 7'sinin (%26.9) sadece parti üyesi olduğu, üyelerden 4'ünün (%15.4) İlçe Yönetim Kurulu üyesi olduğu, üyelerden 1'nin (%3.8) ise Merkez Yürütme Kurulu(MYK) üyesi olduğu görülmektedir. Dikkat çekici bir durum ise üyelerden 3'nün (%11.5) daha önce herhangi bir partiye üye olmamasıdır. Kahramanmaraş'ta ise durum daha farklıdır, üyelerin 9'unun (%34.6) sadece parti üyesi olduğu, 8'inin (%30.8) ise il yönetim kurullarında görevli olduğu görülmektedir. Üyelerden 9'unun (%34.6) ise hiçbir görevinin olmadığı hatta partiye dahi üye olmadıkları anlaşılmaktadır.

Meclis Üyelerinin Siyasete İlgileri: Meclis üyelerinin ve ailelerinin siyasete ilgilerini ölçmek amacıyla meclis üyelerinin ve ailelerinin daha önce siyasetle uğraşmış olup olmadığı sorulmuştur. Bu çerçevede aşağıdaki oranlar incelendiğinde **Sivas**'ta üyelerin az bir kısmının sadece 6 kişinin (%23.1) siyasetle uğraşan bir aileden geldiği görülmektedir. Buna karşılık ankete katılan meclis üyelerinin 13'ü (%50) siyasete ilk kez girdiğini ifade etmektedir. Siyasetle uğraşan bir aileden gelmeyen ama ailesinde de kendisi ile birlikte siyasete ilk kez girenler olduğunu ifade edenlerin sayısı ise 7 (%26.9)'dur. Kahramanmaraş'ta ise, 8 üyenin (%31) siyasetle uğraşan aileden geldiği, buna karşın 11 üyenin (%42) ilk kez siyasete girdiği ve ailede siyasetle uğraşan ilk kişi olduğu görülmektedir. Ayrıca 6 üye (%23) siyasi bir aileden gelmeseler de önceden de akrabalarından siyasetle uğraşanların olduklarını ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra sadece 1 kişinin (%4) kendisi ile beraber ailesinden de ilk kez siyasete girenlerin olduğunu belirtmiştir.

Ankete Katılanların Üyelikleri (veya Üyelik Durumları)

Meclis Üyelerinin STK Üyeliği: Ankete katılan meclis üyelerinin Sivil Toplum Kuruluşlarına (STK) üyelikleri bakımından **Sivas**'ta üyelerin 19'unun (%73.1) sadece bir STK üyeliği bulunurken, 7'sinin (%26.9) de iki STK üyeliği bulunmaktadır. Kahramanmaraş'ta ise üyelerin 23'ü (%88.5) bir STK üyesi iken, 3 üyenin ise (%11.5) herhangi bir STK'ya üye olmadığı görülmektedir.

Meclis Üyeliği: Ankete katılan Meclis üyelerine kaçınıcı kez seçildikleri sorulduğunda Sivas Belediye meclis üyelerinden 18'i (%69.2) meclis üyeliğine ilk kez

seçildiğini ifade ederken 8'i (%30.8) meclis üyeliğine ikinci kez seçildiğini ifade etmişlerdir. Kahramanmaraş'ta ise meclis üyelerinden 16'sı (%61.5) ilk kez meclis üyesi olduğunu beyan ederken, 8'i (%30.8) ise ikinci kez seçildiğini sadece 2'si ise (%7.7) üçüncü kez meclis üyesi seçildiğini beyan etmiştir.

Ankete Katılanların Belediye Meclisine Katılım Kanalları

Referandum: Bu soru ile belediyenin seçilmiş organları olan Belediye Meclisi ve Belediye Başkanı üzerinde kamu denetimi sağlanabilmesi için görevlerini iyi yapmadıkları durumda referandum ile görevden düşürülüp düşürülmemesi ile ilgili olarak meclis üyelerinin düşünceleri öğrenilmek istenmiştir. Bu bağlamda, ankete katılan **Sivas** Belediye Meclis üyelerinden sadece 6'sı (23.1)'i bu denetim mekanizmasına olumlu yaklaşırken, 18'i (%69.2) buna karşı çıkmıştır. Geriye kalanlardan 1'i fikir belirtmezken, 1 kişide böyle bir soruyu (saçma bularak) boş bırakmıştır. Bu konuya Kahramanmaraş Belediye Meclisi üyelerinin yaklaşımı ise çok farklı olmuştur. Ankete katılan üyelerden 17'si (%65) seçilmiş organların görevlerini iyi yapmadıkları durumda referandum ile görevden düşürülmesi fikrine olumlu yaklaşırken, 8'i ise buna karşı çıkmıştır. Üyelerden 1'i ise bu soruyu boş bırakmıştır.

Halk Oylaması: Günümüzde halkın kendini ilgilendiren önemli konularda karar alma sürecine katılımı gittikçe önem kazanmaktadır. Bu amaçla, ankete katılan Belediye Meclis üyelerine kent halkını ilgilendiren önemli kararların alınmasında halk oylaması yapılmalı mıdır? sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya Sivas Belediye Meclis üyelerinden 17'si (%65.4) olumlu cevap verirken, 7'si (%30.8) kısmen halk oylaması yapılabilir demiştir. Meclis üyelerinden 1'i ise karşı çıkmıştır. Kahramanmaraş Belediye Meclis üyelerinden ise 1'i hariç hepsi 25'i (%96) önemli kararların alınması halk oylaması yapılması yönünde cevap vermiştir.

Halkın Meclis Toplantılarına İlgisini ölçmek amacıyla meclis üyelerine halkın meclis toplantılarına ilgisi sorulmuştur. Ankete katılan **Sivas** belediye meclis üyelerinden 5'i (%19.2) kısmen ilgili olduğu yönünde, 21'i ise (%80.8) ilgisiz olduğu yönde fikir beyan etmiştir. Kahramanmaraş Belediye Meclis üyelerinden ise 9'u (%35) kısmen ilgili olduğunu ifade ederken, 17'si (%65) ilgisiz olduğunu ifade etmiştir. Yerel halkın belediye hizmetlerine neden ilgisiz olduğu belediye meclis üyelerine sorulduğunda Sivas Belediye Meclis üyelerinden 7'si (%31.9) toplantıdan haberdar olmamaları yönünde görüş belirtirken, üyelerin 9'u (40.9) ise halkın belediye hizmetlerinin sadece yönetenlerin görevi olduğunu kabul etmesine bağlamaktadır. Diğer üyelerden 5'i (%22.7) bu durumu halkın demokrasi ve hemşehrilik bilincinin eksikliğine bağlarken, üyelerden 1'i (%4.5) ise sunulan hizmetlerin yeterli görülmesi olarak düşünce belirtmiştir. Kahramanmaraş Belediye Meclisi üyelerinin ise 8'i (%30.8) bu durumun halkın demokrasi ve hemşehrilik bilincinin gelişmemiş olduğundan kaynaklandığını belirtirken, üyelerin 7'si (%26.9) Belediye Meclis toplantılarından halkın haberdar olmayışından, üyelerin 6'sı (%23.2) ise belediye

hizmetlerinin sadece yönetenlerin görevi olduğu düşüncesinden kaynaklandığını belirtmiştir. Diğer üyelerden 3'ü (%11.5) yasal düzenleme eksikliğinin bu duruma yol açtığını ifade ederken, üyelerden 1'i (%3.8) yönetimde açıklık ve katılımcılık düşüncesinin gelişmemesini, 1'i de (%3.8) sunulan hizmetlerin yeterli görülmesinin bu duruma neden olduğunu savunmuştur.

Tablo 3: Halkın Meclis Toplantısına İlgisiz Kalma Nedenleri

Görüşler	Sivas/K.Maraş	
	Sayı	Oran
Toplantılardan Haberdar Olmamaları	7 / 7	31.9 / 26.9
Demokrasi ve Hemşerilik Bilincinin Gelişmemiş Olması	5 / 8	22.7 / 30.8
Belediye Hizmetlerinin Sadece Yönetenlerin Görevi Olduğu Düşüncesi	9 / 6	40.9 / 23.2
Sunulan Hizmetlerin Yeterli Görülmesi	1 / 1	4.5 / 3.8
Yasal Düzenleme Eksikliği	- / 3	- / 11.5
Yönetimde Açıklık ve Katılımcılık Düşüncesinin Gelişmemiş Olması	- / 1	- / 3.8

Hizmetlere Katılım: Bu soru ile yerel halkın belediye hizmetlerine katılım düzeyi ölçülmek istenmiştir. Bu soruya **Sivas** Belediye Meclis üyelerinden sadece 1'i halkın belediye hizmetlerine katıldığını ifade ederken, 24'ü (%92.3) halkın belediye hizmetlerine katılmadığı yönünde fikir beyan etmiştir. 1 kişi ise bu soruyu cevaplamamıştır. Kahramanmaraş belediye meclis üyelerinin ise 20'si (%77) halkın belediye hizmetlerine katılmadığı yönünde görüş bildirirken, üyelerden 6'sı (%23) halkın belediye hizmetlerine katıldığını yönünde görüş belirtmiştir. Belediye hizmetlerine katılanların ne tür bir yolla hizmetlere katıldığını sorulduğunda ise Sivas Belediye Meclis üyelerinin 12'si sadece ihtiyaç bildirerek katıldığını ifade ederken, 3'ü harcamalara katılma payı vererek, 2 üye ise araç gereç vererek katıldığını ifade etmiştir. Diğer meclis üyelerinden ise 1'i halkın belediye hizmetlerine tepki göstererek katıldığını belirtirken, 1 üye de taşınmaz mal-gayri-menkul vererek katıldığını belirtmiştir. katıldığını ifade etmiştir. Üyelerin 6'sı ise bu soruyu boş bırakmıştır. Kahramanmaraş Belediye Meclis üyelerinin 16'sı (%64) ise aynı soruya sadece ihtiyaçlarını bildirerek katıldığı şeklinde cevap vermiştir. Bununla beraber, üyelerden 6'sı (%24) tepki göstererek katıldığını, üyelerden 2'si (%8) harcamalara katılma payı ile, üyelerden 1'i (%4) taşınmaz mal – gayrimenkul vererek" katıldığını ifade etmiştir.

Tablo 4: *Halkın Belediye Hizmetlerine Katılım Yolları*

Görüşler	Sivas/K.Maraş	
	Sayı	Oran(%)
Sadece İhtiyaç Bildirerek	15 / 16	68.2 / 64
Tepki Göstererek	1 / 6	4.5 / 24
Araç-Gereç Vererek	2 / -	9.1 / -
Harcamalara Katılma Payı İle	3 / 2	13.7 / 8
Taşınmaz Mal-Gayrı Menkul Vererek	1 / 1	4.5 / 4

*Sivas belediye meclis üyelerinden 4'ü, K.Maraş belediye meclis üyelerinden ise 1'i bu soruyu boş bırakmıştır.

Denetim: Yerel demokrasinin gelişebilmesi için yerel yönetimlerin merkezi yönetimden özerk kuruluş olmaları gerektiği ifade edilmektedir. Bu nedenle belediyeler üzerindeki denetimin nasıl olması gerektiği sorusu sorularak meclis üyelerinin vesayet denetimine ilişkin düşünceleri öğrenilmek istenmiştir. Ankete katılan **Sivas** Belediye Meclis üyelerinden 11'i (%42.3) bugünkü durumun korunması yönünde görüş bildirirken, 7'si (%26.9) vesayet denetiminin kaldırılması yönünde görüş beyan etmiştir. Meclisin diğer üyelerinden 3'ü (%11.5) ise yargısal denetim ile sınırlandırılması gerektiğini ifade ederken, 5'i (%19.2) bu soruyu cevaplamamıştır. Kahramanmaraş'ta ise meclis üyelerinin 6'sı (%30) vesayet tümüyle kaldırılmasını derken, 6'sı (%30) bugünkü durum korunsun görüşünü savunmaktadır. Bununla beraber 2 üye (%10) merkezin mali yardımı ile sınırlandırılması gerektiğini belirtirken, üyelerden 6'sı (%30) ise yargısal denetim ile sınırlandırılmasından yana olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 6: *Belediyeler Üzerinde Denetim Nasıl Olmalı?*

Görüşler	Sivas/K.Maraş	
	Sayı	Oran(%)
Vesayet Tümüyle Kaldırılsın	7 / 6	26.9 / 30
Merkezin Mali Denetimi İle Sınırlansın	- / 2	- / 10
Yargısal Denetim İle Sınırlansın	3 / 6	11.5 / 30
Bugünkü Durum Korunsun	11 / 6	42.3 / 30

*Sivas Meclis üyelerinde 5'i, K.Maraş'ta ise üyelerden 6'sı bu soruyu boş bırakmıştır.

Merkezi Yönetim İle İlişkiler: Ankete katılan Sivas Belediye Meclis üyelerinden yarısından fazlası 15'i (%57.7) merkezi yönetimle ilişkilerini anayasa ve yasa hükümleri çerçevesinde yürüttüğünü beyan ederken, 5'i (%19.2) siyasi ilişkiler kurarak yürüttüğü, buna karşılık 3'ü (%11.5) ise bürokratik ilişkiler çerçevesinde hareket ettiği

yönünde fikir beyan etmiştir. Meclis üyelerinden 3'ü (%11.5) bu soruya cevap vermemiştir. Kahramanmaraş'ta ise ankete katılan meclis üyelerinden 17'si (%68) merkezi yönetim ile ilişkilerini anayasa ve yasa hükümleri çerçevesinde yürüttüğünü belirtirken, 4'ü (%16) siyasi ilişkiler kurarak 4'ü (%16) ise bürokratik ilişkiler çerçevesinde yürüttüğü yönünde görüş belirtmişlerdir. Üyelerden 1'i ise bu soruya cevap vermemiştir.

Tablo 6: Merkezi Yönetim ile ilişkilerinizi hangi yaklaşıma önem vererek düzenliyorsunuz?

Görüşler	Sivas/K.Maraş	
	Sayı	Oran(%)
Anayasa ve Yasa Hükümleri Çerçevesinde	15 / 17	57.7 / 68
Siyasi İlişkiler Çerçevesinde	5 / 4	19.2 / 16
Bürokratik İlişkiler Çerçevesinde	3 / 4	11.5 / 16

*Sivas Meclis Üyelerinden 3'ü, K.Maraş'ta ise üyelerden 1'i bu soruyu boş bırakmıştır

Temsil

Belediye Meclislerinde Halkın Temsili Anketin bu bölümünde, ilk olarak yerel halkın belediye meclislerinde yeteri kadar temsil edilip edilmediği konusunda belediye meclis üyelerinin düşünceleri öğrenilmek istenmiştir. Bu anlamda **Sivas** belediye meclis üyelerinden yarısı 13 kişi (%50) bugünkü seçim sistemi ile halkın belediye meclislerinde kısmen temsil edildiği görüşündedir. Buna karşın meclis üyelerinden 6'sı (%23.1) bugünkü seçim sistemi ile halkın belediye meclislerinde temsil edildiği görüşünde iken, 7'si (%26.9) temsil edilmediği yönünde görüş beyan etmiştir. Kahramanmaraş Belediye Meclisinde ise, meclis üyelerinin 10 (%38) halkın belediye meclisinde kısmen temsil edildiği yönünde fikir beyan ederken, 6'sı (%24) halkın belediye meclisinde temsil edildiğini savunmaktadır. Meclis üyelerinden 10'u (%38) ise mevcut seçim sistemi ile halkın belediye meclislerinde temsil edilmediği görüşündedir.

Halkın Temsilcileri Nasıl Belirleniyor? Belediye meclisine seçilecek adaylar partileri tarafından belirlenirken halkın etkisinin olup olmadığı belediye meclis üyelerine sorularak bu konudaki düşünceleri öğrenilmek istenmiştir. Bu çerçevede Sivas Belediye Meclis adayları partilerince belirlenirken yerel halkın etkisi sorulduğunda meclis üyelerinin büyük çoğunluğu 17'si (%65.4) kısmen etkili olduğu görüşündedir. Buna karşılık 8'si (%30.8) etkisi olmadığı yönünde fikir beyan etmiştir. 1 kişi (%3.8) ise bu soruyu cevaplamamıştır. Bu konuda Kahramanmaraş belediye meclisi üyelerinin 16'sı (%62) kısmen etkili olduğu yönünde görüş üyelerin %30'u "etkisi yoktur" derken, %62'si "kısmen etkilidir" cevabını vermiştir. Sadece 2 üye (%8) "tamamen etkilidir" demiştir.

Adayların Ön Seçimle Belirlenmesi: Temsil işlevinin tam olarak gerçekleşebilmesinin bir koşulu olarak da adayların ön seçimle belirlenmesi olarak görülmektedir. Bu bağlamda ankete katılan Sivas belediye meclis üyelerinin 21'i (%80.8) adayların belirlenmesi sürecinde ön seçim yapılması yönünde fikir belirtirken, 3'ü (%11.5) buna karşı çıkmıştır. Meclis üyelerinden 2'si (%7.7) ise bu soruyu boş bırakmıştır. Kahramanmaraş Belediye Meclis üyelerinden 21'i (%81) adayların belirlenmesinde ön seçim yapılması gerektiğini savunurken, 5'i (%15) buna karşı çıkmıştır. 1 üye ise bu soruyu boş bırakmıştır.

Meclis Üyelerinin Halk Tarafından Tanınması: Meclis üyelerinin halk tarafından tanınması temsilin işlevsel olabilmesi için gereken durumlardan bir tanesidir. Bu çerçevede ankete katılan Sivas Belediye Meclis üyelerinden 22'si (%84.6) iyi bir temsil için seçime girecek belediye meclis üyesi adaylarının mahalle ya da semt toplantıları ile kendilerini halka tanıtmaları yönünde fikir beyan ederken, 2'si (%7.7) bunun kısmen gerçekleşebileceği yönünde fikir beyan etmiştir. Meclis üyelerinden 2'si (%7.7) ise bu soruyu boş bırakmıştır. Kahramanmaraş Belediye meclis üyelerinin ise tamamına yakını 25'i (%96) iyi temsil için meclis üyelerinin halk tarafından tanınması gerektiği görüşüne katıldıklarını beyan etmiştir. Bu görüşe kısmen katılanların meclis üye sayısı ise 1'dir.

Meclis Üyeleri Gerçekte Kimleri Temsil Etmektedir: Seçilen Belediye Meclis üyelerinin o yörenin tüm halkını temsil etmesi gerektiği kabul edilmektedir. Ancak bunun uygulamaya yansımaları böyle olmamaktadır. Belediye meclis üyeleri gerçekte kimi temsil ettiğine ilişkin soruya ankete katılan Sivas Belediye Meclis üyelerinin çoğunluğu 19'u (%73) seçildiği yerin bütün halkını temsil ettiği görüşündedir. Buna karşılık 7'si (%27) kendi siyasi görüşünde olanları temsil ettiği yönünde fikir beyan etmiştir. Kahramanmaraş Belediye Meclisinde de benzer durum söz konusudur. Ankete katılan meclis üyelerinin 17'si (%65) seçildiği yerin bütün halkını temsil ettiği yönünde görüş belirtirken, 7'si (%27) kendi siyasi görüşünde olanları temsil ettiği yönünde görüş belirtmiştir. Meclis üyelerinden sadece 2'si (%8) belli çıkar ve baskı gruplarını temsil ettiği yönünde görüş beyan etmiştir.

Tablo 7: Belediye meclis üyeleri gerçekte kimleri temsil etmektedir?

Görüşler	Sivas/K.Maraş	
	Sayı	Oran(%)
Seçildiği Yerin Bütün Halkını	19 / 16	73 / 65
Kendi Siyasi Görüşünde Olanları	7 / 7	27 / 27
Baskı ve Çıkar Gruplarını	- / 2	- / 8

STK'ların Temsili: Yerel temsilin gerçekleşmesi için STK'lara Belediye Meclislerinde doğal kontenjan ayrılmalıdır şeklindeki soruya ankete katılan Sivas Belediye meclis üyelerinin yarısı 13'ü (%50) bu soruyu olumsuz cevaplarırken, 10'u (%38.5) olumlu yönde fikir beyan etmiştir. Meclis üyelerinin 3'ü (%11.5) ise bu soruyu boş bırakmıştır. Kahramanmaraş Belediye Meclis üyeleri ise 9'u (%35) STK'ların Belediye Meclisinde yer almasına olumlu yaklaşırken, 10 üye (%38) buna karşı çıkmıştır. Üyelerden 7'si (%27) ise bu konuda fikri olmadığını ifade etmiştir.

Mahalle Muhtarlarının Temsili: Ankete katılan Sivas Belediye Meclis üyelerinden büyük çoğunluğu 19'u (%73.1) mahalle muhtarlarının belediye meclislerinde yer almamasından yanadır, buna karşılık sadece 4'ü (%15.4) buna olumsuz yönde fikir beyan ederken, 3'ü (%11.5)de bu soruyu boş bırakmıştır. Kahramanmaraş'ta ise Meclis üyelerinin sadece 3'ü (%12) mahalle muhtarlarının da belediye meclisinde yer almasını uygun bulurken, 17'si (%65) ise mahalle muhtarlarının belediye meclisinde yer almalarını uygun bulmamaktadırlar. Üyelerin 6'sı (%23) ise bu konuda bir fikri olmadığı yönünde cevap vermiştir.

Belediye Meclislerinde Muhalefetin Partilerinin Temsil Gücü: İlk olarak, Belediye Meclislerinde karar almada çoğunluk olan partinin hakimiyetine ilişkin soruya, soruyu cevaplayan Sivas Belediye Meclis üyelerinden 21'i (%80.8) çoğunlukta olan partinin hakimiyeti olduğu yönünde fikir beyan ederken, 1'i (%3.8) "Kısmen", 1'i de (%3.8) "Hayır" demiştir. Ankete katılan meclis üyelerinden 3'ü (%11.5) ise bu soruyu cevaplamamıştır. Belediye meclisinde muhalefet partilerinin temsil gücü var mı? Bu soruya ankete katılan meclis üyelerinden 6'sı (%23.1) "Evet", 8'i (%30.8) "Kısmen", 10'da (%38.5) "Hayır" demiştir. Ankete katılan meclis üyelerinden 4'ü ise bu soruyu boş bırakmıştır. Kahramanmaraş Belediye Meclisinde ise, Belediye Meclisinde karar almada çoğunlukta olan partinin hakimiyeti olup olmadığına ilişkin soruya üyelerin 21'i (%84) evet derken, 4'ü (%16) kısmen cevabını vermiştir. 1 üye ise bu soruya cevap vermemiştir. Muhalefet partilerinin temsil gücünü ölçmeye yönelik soruya ise meclis üyelerinin 5'i (%19) temsil gücü bulunduğu yönünde görüş bildirirken, 14'ü (%54) kısmen olduğu yönünde görüş bildirmiştir. Üyelerden 7'si (%27) ise muhalefet partilerinin temsil gücü olmadığı yönünde görüş beyan etmiştir.

Türkiye'de Belediyelerin Özelliği: Türkiye'de belediyelerin ne tür bir kuruluş olduğu sorulduğunda, ankete katılan Sivas Belediye Meclis üyelerinin çoğunluğu 17'si (%64.8) yarı özerk ve hizmet yönü ağır basan kuruluşlar olarak nitelendirmiştir. Meclis üyelerinden 4'ü ise (%15.4) merkezi yönetimin uzantısı olarak görürken, sadece 1'i (%3.8) özerk kuruluş olduğu yönünde fikir beyan etmiştir. Meclis üyelerinden 4'ü (%15.4) ise bu soruyu boş bırakmıştır. Kahramanmaraş Belediye Meclisi üyelerinden çoğu 20'si (%83) belediyeleri yarı özerk ve hizmet yönü ağır basan kuruluşlar olarak görürken 4'ü (%13) ise belediyeleri merkezi yönetimin bir uzantısı olarak görmektedir. Üyelerden 2'si ise bu soruyu boş bırakmıştır.

Tablo 8: Türkiye’de Belediyelerin Özelliği

Görüşler	Sivas/K.Maraş	
	Sayı	Oran(%)
Merkezi Yönetimin Uzantısı	4 / 4	15.4 / 17
Yarı Özerk ve Hizmet Yönü Ağır Basan Kuruluşlar	17 / 20	74.8 / 83
Özerk Kuruluşlar	1 / -	3.8 / -

*Sivas’ta üyelerden 4’ü, K.Maraş’ta ise üyelerden 2’si bu soruyu boş bırakmıştır.

Belediye Yönetiminde Etkili Olan Organlar: ankete katılan Sivas Belediye Meclisi üyelerine belediye yönetiminde etki olan organlar sorulduğunda yarıdan fazlası 14’ü (53.8) Belediye Başkanı, Belediye Meclisi ve Belediye Encümenidir demiştir. Bunun yanında meclis üyelerinden 4’ü tek başına Belediye Başkanı olduğu yönünde görüş bildirirken, 4’ü de Belediye Başkanı ve Belediye Encümeni demiştir. Sadece meclis üyelerinden 1’i bu organların yanı sıra sivil toplum kuruluşlarının da etkili olduğunu söylemiştir. Ankete katılan meclis üyelerinden 3’ü ise bu soruya cevap vermemiştir. Kahramanmaraş’ta ise, Meclis üyelerinin 5’i (%19.2) bu soruya “tek başına belediye başkanı” derken, 4’ü (%15.6) “Belediye Başkanı ve Belediye Encümeni” cevabını vermiştir. Diğer üyelerin 12’si (%46) “Belediye Başkanı, Belediye Encümeni, Belediye Meclisi”, 5’i (%19.2) ise “Belediye Başkanı, Belediye Encümeni, Belediye Meclisi ve STK” cevabını vermiştir.

Tablo 9: Belediye Yönetiminde Etkili Olan Organlar

Görüşler	Sivas/K.Maraş	
	Sayı	Oran(%)
Tek başına Belediye Başkanı	4 / 5	17.4 / 19.2
Belediye Başkanı ve Belediye Encümeni	4 / 4	17.4 / 15.6
Belediye Başkanı, Belediye Encümeni ve Belediye Meclisi	14/12	60.9 / 46
Belediye Başkanı, Belediye Encümeni, Belediye Meclisi ve STK	1/ 5	4.3 / 19.2

*Sivas Belediye meclis üyelerinden 3’ü soruyu cevaplamamıştır.

Temsil Açısından Belediye Encümenin Oluşumu: Temsil açısından encümenlerin nasıl oluşması gerektiğine ilişkin soruya ankete katılan Sivas Belediye Meclis üyelerinin 6’sı (%23.1) üyelerin tümünün seçilmesi, 12’si (%46.2) üyelerin çoğunluğunun seçilmiş olması, 5’i de (%19.2) seçilmiş ve atanmış üyelerin eşit olması yönünde fikir beyan etmiştir. Ankete katılan meclis üyelerinden 3’si (%11.5) ise bu soruyu boş bırakmıştır. Temsil açısından belediye encümenlerinin nasıl oluşması gerektiği konusunda Kahramanmaraş’ta ise meclis üyelerinin 15’i (%57.7)

atanmış ve seçilmiş üyeler eşit oranda olması gerektiğini ifade ederken, 8'i (%30.8) üyelerin tümü seçilsin cevabını vermiştir. Üyelerin 3'ü (%11.5) ise "üyelerin çoğunluğu seçilsin" ifadesini kullanmıştır.

Sonuç ve Değerlendirme

Halka en yakın yönetim birimlerinden biri olarak görülen yerel yönetimler halkın temsilciler aracılığıyla kendini yönetmesi ve kendini ilgilendiren önemli kararlar alınma sürecine ve sunulan hizmetlerin verimli ve etkin olması bakımından halkın kolayca yönetime katılabileceği organlar olarak nitelendirilir. Ancak, yapılan çalışmalar dikkate alındığında kısaca yerel temsil ve katılım olarak değerlendirilen sürece ilişkin sorunlar olduğu görülmektedir. Temsile ilişkin süreç de adayların belirlenmesi, halk tarafından tanınması ve gerçekte kimi temsil ettikleri bağlamında sorunlar temellenmektedir. Katılıma ilişkin süreçte ise sorunlar, halkın meclis toplantısına ilgisizliği, sunulan hizmetlerin üretilmesi sürecinde aktif olmadığı ve yerel yönetimlerin demokratik hayatta oynadıkları rollere yabancı olması çerçevesinde şekillenmektedir.

Araştırma sonuçlarımıza göre, hem Sivas hem de Kahramanmaraş Belediye Meclisi üyeleri orta yaş grubunda yer almakta ve meslek olarak da halkı yansıtmamaktadır. Meclis üyelerinin seçildikleri parti ile ilişkisi bakımından her iki il açısından farklı durumlar bulunmaktadır. Sivas'ta, meclis üyelerin çoğunluğu seçildikleri partide çeşitli idari görevlerde yer aldıklarını ifade ettikleri gibi ailesel anlamda siyasi geçmişe sahip olmadıklarını da belirtmişlerdir. Kahramanmaraş'ta ankete katılan meclis üyelerin yaklaşık 1/3'ü seçildikleri partilerde idari görevde bulduklarını belirtirken, yaklaşık 1/3'ü sadece parti üyesi olduklarını, diğer üyelerin ise parti üyeliği dahi olmadığı görülmektedir. Nitekim Sivas'ta ankete katılan meclis üyelerinin %69.2'si Kahramanmaraş'ta ise üyelerin 61.5'i ilk kez meclis üyesi seçildiğini ifade etmiştir.

Meclis üyelerinin sivil toplum kuruluşlarına da üyelikleri sınırlı düzeydedir. Meclis üyelerinin yarıdan fazlası Sivas'ta üyelerin %73.2'si Kahramanmaraş'ta ise %88.5'i sadece bir STK' ya üye olduğu yönünde görüş bildirmiştir. Bununla birlikte Sivas Belediye Meclis üyeleri bir denetim mekanizması olarak referandum ile geri çağırma (re-call) yöntemine soğuk bakarken ki karşı çıkanların oranı %69.2'dir, Kahramanmaraş Belediye Meclis üyelerinin ise %65'i bu denetim mekanizmasını olumlu bulmaktadır. Her iki belediye meclisinde de kenti ilgilendiren önemli kararların alınmasında halk oylaması yapılması yönünde fikir beyan eden çoğunluktadır. Ancak, halkın Belediye Meclis toplantılarına ilgisiz olduğu ve belediye hizmetlerine katılımın düşük olduğu söylenmektedir. Meclis toplantılarına ilgisiz kalmanın nedenleri her iki belediye meclisi üyelerince; 'demokrasi ve hemşehrilik bilincinin gelişmemiş olması, halkın meclis toplantılarından haberdar olmadığı ve belediye hizmetlerinin sadece yönetenlerin görevi olduğu' düşüncesinin neden olduğu

belirtilmektedir. Ayrıca, yönetime katılım düzeyini artırmak amacıyla mahalle muhtarları ve sivil toplum kuruluşlarına doğal kontenjan ayrılmasına ise her iki meclis üyeleri de soğuk bakmaktadır.

Sivas'ta Meclis üyelerinin %50'si Kahramanmaraş'ta ise üyelerin %38'i bugünkü seçim sistemi ile yerel halkın temsilin kısmen gerçekleşebildiği yönünde fikir beyan etmiştir. Adayların belirlenmesi sürecinde Sivas'ta meclis üyelerinin %65.8'ü, Kahramanmaraş'ta ise %62'si halkın kısmen etkili olduğunu belirtmiştir. Bununla beraber Sivas'ta meclis üyelerinin %84.6'sı, Kahramanmaraş'ta ise %96'sı temsil işlevinin iyi bir şekilde sağlanabilmesi için adayların halk tarafından tanınması gerektiğini kabul etmektedir. Nitekim adayların belirlenmesinde ön seçim yapılmasını isteyen meclis üyelerinin oranı Sivas'ta %80.8 iken Kahramanmaraş'ta %81'dir. Görüldüğü gibi her iki belediye meclisinde de üyelerin çoğunluğu iyi bir temsil işlevinin sağlanabilmesi için gerekli görülen yöntemlerin benimsenmesi yönünde aynı görüşü savunmaktadır.

Temsile ilişkin diğer bir tartışmada belediye meclis üyelerinin gerçekte kimi temsil ettiğine ilişkindir. Bu bağlamda Sivas'ta meclis üyelerinin %73.1'i, Kahramanmaraş'ta ise %65'i Belediye Meclis üyeleri seçildiği yerin bütün halkını temsil ettiği görüşünde iken, her iki belediye meclisinde de soruyu cevaplayan üyelerin %27 kendi siyasi görüşünde olanları temsil ettiği görüşünü savunmuştur. Önemli bir denetim mekanizması olarak görülen muhalefetin temsil gücüne ilişkin ise, Sivas'ta üyelerin %80.8'i çoğunlukta olan partinin hakimiyeti bulunduğu ve üyelerin %30.8'i muhalefetin kısmen etkili olduğu yönünde görüş beyan ederken, Kahramanmaraş'ta ise üyelerin %84'ü çoğunlukta olan partinin hakimiyeti olduğu düşüncesinde ve üyelerin %54'ü muhalefet partilerinin kısmen etkili olduğu düşüncesini savunmuştur.

Meclis üyelerinin çoğunluğu Sivas'ta %64.9, Kahramanmaraş'ta %83 belediyeleri yarı özerk ve hizmet yönü ağır basan kuruluşlar olarak görürken, vesayet denetimi açısından da bugünkü durumun korumasını isteyenlerin oranı Sivas'ta % 42.3 iken Kahramanmaraş'ta ise %30'dur. Özerklik açısından bir sorun da Belediye Encümenlerin yapısı ile ilgili olduğu öne sürülmektedir. Ancak ankete katılan meclis üyelerinin çoğunluğu Sivas'ta %46.2'si Kahramanmaraş'ta da %57.7'si, encümen de atanmış ve seçilmiş üyeler eşit olsun görüşündedir. Yani her iki meclis üyelerinin çoğunluğu encümenin oluşumunda atanmışlarında bulunması yönünde fikir beyan etmiştir.

Sonuç olarak, temsil işlevinin etkin bir şekilde gerçekleşebilmesi açısından adayların halk tarafından tanınması, ön seçimle belirlenmesi gibi parti-temsilci değil de halk-temsilci ilişkisini kuvvetlendirmesi beklenen bazı düzenlenmelerin yapılması ihtiyacı hem Sivas hem de Kahramanmaraş Belediye Meclislerinde yapılan anket çalışmasında da görülmektedir. Halkın karar alma süreçlerine katılımı sağlamak

açısından halkın demokrasi ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, pratik katılım mekanizmalarının oluşturulması ihtiyacı ortaya çıkmaktadır.

Kaynakça

- Adıgüzel, Ş. (2003). "Yerel Düzeyde Yönetime Katılım ve Yerel Yönetimler Sürecinde İşlevleri Açısından "Yerel Gündem 21 ve Malatya Belediyesi Yerel Gündem 21 Örneği" ", *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, Cilt:12, Sayı: 1, ss.45-63.
- Akdoğan, Y. (2008). "Yerel Siyaset – Kavramlar", *Yerel Siyaset Dergisi*, Sayı:24, ss.41-44.
- Aydın, A. H. (2007). *Türk Kamu Yönetimi*. Ankara: Seçkin Yay.
- Baraç, O. (2005). *Belediyelerde Temsil Sorunu: Bingöl Belediye Meclisi Örneği*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Başaran, İ. (2008). *Kent ve Yerel Yönetim*, İstanbul: Okutan Yayıncılık.
- Bulut, Y. ve Taniyıcı, Ş. (2008). "Türkiye'de Belediye Meclis Üyelerinin Temsil Ediciliği: Erzincan Örneği", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı:21, ss.171-194.
- Çelik, A. ve Uluç, A. V. (2009). "Yerel Siyasette Temsil Üzerine Bir Çalışma: Şanlıurfa Örneği", *İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, Sayı:41, ss.215-231.
- Çevikbaş, R. (2008). "Yerel Yönetimlerde Siyasal Katılım", *Türk İdare Dergisi*, Sayı:461, ss.71-95.
- Demir, Ö. ve Acar, M. (2002). *Sosyal Bilimler Sözlüğü*, Vadi Yayınları, Ankara.
- Eroğlu, T. (2006). "Yönetime Katılma Biçimleri Ve Yerel Yönetimlerde Demokratik Mekanizmalar", *Seçuk Üniv. İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 6, Sayı: 11, ss.191-206.
- Eryılmaz, B. (2007). *Kamu Yönetimi: Düşünceler, Yapılar, Fonksiyonlar*, Erkam Matbaası, İstanbul.
- Gökçe, G. (1999). "Yerel Yönetim Demokrasi İlişkisi", *Seçuk Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı:5, ss.53-77.
- Heywood, A. (2004). *Political Theory: An Introduction*, New York: Palgrave. MacMillan.
- Keleş, R. (2009). *Yerinden Yönetim ve Siyaset*, Cem Yayınevi, İstanbul, 6. Basım.
- Keleş, R., Güner, A. ve Öner, Ş. (2009). "Yerel Yönetimlerde Katılım Yasal Çerçeve Ve Mevcut Durumun Analizi" *Batı Akdeniz Mimarlık Dergisi*, S.42, Mayıs, Antalya.
- Kozan, M. (2002). *Türkiye'nin Merkezîyetçi Yapısının Siyasal Demokrasi Üzerindeki Olumsuz Etkileri*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta.
- Köseoğlu, Ö. (2006). "Yeni Belediye Kanununda Yerel Demokrasiye İlişkin Gelişmeler", *Yerel Siyaset Dergisi*, <http://www.yerelsiyaset.com/v4/sayfalar.php?goster=ayrinti&id=861> (Erişim Tarihi: 01.09.2010).

Uğur YILDIRIM, Şerif ÖNER, Hüseyin AKSU, Melike TATLI

Mahiroğulları, A. (2009). "Cumhuriyetten Günümüze Sivas'ta Ekonomik Yapı ve İstihdam", *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt 10, Sayı 1, ss.175-194.

Norman P., Purdam K., Tajar A., Simpson L. (2007). "Representation And Local Democracy: Geographical Variations in Elector to Councillor Ratios", *Political Geography*, Volume: 26, Issue 1, ss.57-77.

Rao, N. (1998). Representation in Local Politics: a Reconsideration and some New Evidence, *Political Studies*, XLVI, 19-35.

Öner, Ş., (2000). *Belediye Yönetim Kararlarında Sivil Toplum Kuruluşlarının Etkinliği*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Öner, Ş., (2001). "Sivil Toplum Kuruluşlarının Yerel Demokrasi ve Katılım Algılamaları", *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, C.10, S.2, Nisan 2001.

Öztürk, A. (1996). "Türkiye'de Halkın Yönetime Katılması, Mevcut Yerel Yönetim Anlayışı ve Çözüm Bekleyen Temel Sorunlar" *Çukurova Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 4, Sayı: 4, ss.105-116.

Şentürk, H. (2008). "Seçim Sistemleri ve Yerel Siyaset", *Yerel Siyaset Dergisi*, Sayı 34, ss.13-18.

TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, Sivas İli, <http://www.tuik.gov.tr> (Erişim Tarihi: 28.08.2010).

Türel, N. ve Çağlar N. (2010). "Yerel Yönetimde Kadın Temsili - Isparta İli Örneği", *SDÜ Vizyoner Dergisi*, C.2, S.1. s.16-40.

Ulusoy, A. ve Akdemir, T. (2010). *Mahalli İdareler: Teori-Uygulama-Maliye*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

2972 Sayılı "Mahalli İdareler İle Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun", <http://www.ysk.gov.tr> (Erişim Tarihi: 01.9.2010).

5216 Sayılı "Büyük Şehir Belediye Kanunu", <http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr> (Erişim Tarihi: 01.9.2010).

5393 Sayılı "Belediye Kanunu", <http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr> (Erişim Tarihi: 01.9.2010).

Kahramanmaraş Belediyesi Kent Rehberi, <http://www.kahramanmaras.bel.tr/kent-rehberi/cografi-yapi> (Erişim Tarihi: 06.06.2010).

Kahramanmaraş Valiliği, <http://www.kahramanmaras.gov.tr/anasayfa.asp?menu=1&ana=2&alt=3> (Erişim Tarihi: 06.06.2010).

http://www.idea.int/publications/democracy_at_local_level/dll_factsheet_english.doc, erişim tarihi 15.05.2003.